

DÉLMAGYARORSZÁG

76. évfolyam, 216. szám
1986. szeptember 13., szombat

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Havi előfizetési díj: 43 forint
Ára: 2.20 forint

Űrhajóskongresszust rendeznek Budapesten

Az Űrrepülések Résztvevői Szövetségének Végrehajtó Bizottsága szeptember 8. és 11. között Budapesten ülésezett. A tanácskozáson részt vett **Alekszej Leonov** (Szovjetunió), **Russel Schweickart** és **Edgar Mitchell** (Egyesült Államok), **Sigmund Jähn** (NDK), **Szultan al-Szauid** (Szaúd-Arábia), valamint **Farkas Bertalan** (Magyarország).

A végrehajtó bizottság tagjai megvitaták a szövetség második kongresszusának előkészítésével és megrendezésével kapcsolatos kérdéseket. Döntöttek arról, hogy a kongresszust október 13-17. között Budapesten rendezik meg, s a tanácskozáson a tervek szerint 12 ország mintegy 40 űrhajója vesz részt. A kongresszus fő té-

mája: „A világűr, mint az élet közege”. Az űrhajósok előadásokat tartanak a kiemelt témáról, kicserélik információikat a végrehajtott űrrepülésekről, napirendre tűzik a szövetség szervezeti szabályzatát, emblémáinak, jelszavának, valamint más, szervezeti kérdéseknek a megvitatását.

A szövetség első, alapító kongresszusát 1985 októberében, Párizsban tartották, 13 ország 25 űrhajósának a részvételével. A végrehajtó bizottság budapesti ülésén hangsúlyozták, hogy a szövetség feladata a jövőben is azon tervek támogatása lesz, amelyek célja a világűrnek és az űrtechnikának az egész emberiség érdekeinek megfelelő felhasználása.

Tanévnyitó ünnepség a tudományegyetemen

Kun Sándor felvétele

A tanévnyitó elnöksége

Megújulás, vagy...?

Félév után a textilművekben

A Szegedi Textilművek termelési adatait figyelve, első látásra úgy tűnik, mintha a sötétre festett országos helyzetkép viharfellegei elkerülték volna mostanában ezt a vállalatot. A tavalyi eredményüket ugyanis az idei év első felében jelentősen túlszárnyalták.

A szegedi vállalat közel négy évtizedes pályafutására erősen rányomja bélyegét, hogy munkahelyteremtő beruházásként hozták létre. Az 1950-ben induló fonoda mellé 13 évvel később ragasztották a szövődést, de a folyamat utolsó fázisa, a kikészítő üzem létrehozása elmaradt. Így a gyakorlatban közvetlen piaci kapcsolatokra alkalmatlan, alapanyaggyártó üzem hoztak létre Szegeden, ami a mai napig a Budapesti kebelében működik, 7 más, hasonló nagyságú vállalattal együtt. Az elmúlt esztendőben azonban az egykor bőségesen rendelkezésre álló munkások száma egyre inkább megcsappant. A ma már 2 ezer 400 embernek megélhetést biztosító szegedi gyár is zátonyosabb gazdasági viszonyok között volt kénytelen hajózni az elmúlt években. Szerencsére, a termelés csökkenését mára már sikerült megállítani. Ezt igazolják az év első felének termelési adatai. Fonalból 134 tonnával több, szövetből pedig 200 ezer négyzetméterrel nagyobb mennyiség hagyta el a gépsorokat, mint ahogyan tervezték. Emellett, ha kis mértékben is, de tovább javult a termékek minősége. Ma már száz méter fonalból 93 méter első osztályúként tudnak értékesíteni. Az eredmények mellett azonban egyre sürgetőbben jelentkeznek a továbblépés dik-tált gondok is, úgy is mondhatnánk, egyre keményebben meg kell fizetni az elmúlt évek „válságdíját”.

Mára már Szegeden is egyre világosabbá vált, hogy az alapítással egy időre — jelentős részben „nullára írott” — gépekkel, még szigorúbb munkafegyelem és korszerűbb szervezési eljárások mellett sem tartható fenn olyan termelés, amely hosszú távon versenyképes termékeket tudna előállítani. A világpiacra ugyanakkor a minőséggel szemben támasztott követelmények rendkívül megugrottak. A

gazdasági szakemberek által hosszabb ideje „válságáztatnak” minősített textilipar termelése az elmúlt öt esztendőben 28 százalékkal nőtt. Az exportált termékek mennyiségében 40 százalékos emelkedést könyvelhettek el ebben az iparágban. Mindezt annak ellenére, hogy a szakmához tartozó vállalatok fejlesztési forrásai az elmúlt időszakhoz képest felére csökkentek. A népgazdaság idejei tervei a textilipar termelésének 7 százalékos emelkedését, az export 8-10 százalékos növelését irányozták elő.

Hogy mennyire sikerül majd megfelelni a gazdasági környezet diktálta feltételeknek? Erről ma még korai lenne beszélni. Az azonban bizonyos, hogy az elmúlt esztendőben a könnyűiparban a talpra állásra irányuló vállalati erőfeszítések lényegesen erőteljesebbek voltak, mint számos más iparágban. Am, amíg más országokban eközben szerkezeti átalakulás, megújulás ment végbe, addig nálunk halogató, elodázó, a radikális változásokat nélkülöző, rövid távú toldozásra-foldozásra futotta csak. Hogy textiliparra a jövőben is szükségünk lesz, arról aligha érdemes vitatkozni. Arról már annál inkább, hogy nem a jelenlegi formában, a mai vállalati és termelési szerkezetben és főleg méretekben. Az elkerülhetetlen megújuláshoz még jelentős erőfeszítésekre lesz szükség. A talpra állításhoz azonban elsősorban az érdekelték saját erejére, ötleteire és főleg vállalkozószellemére lesz szükség.

korszerűsítési program 1984-ben — jelentős fáziskéséssel ugyan, de — elkezdődött. Az elképzelések szerint a vállalaton belül profilsztizitást hajtanak végre. A szegedi vállalatot az igényesebb textilalapanyagok gyártására jelölték ki. Két éve kezdődött meg a tisztító-, kartológépek cseréje, automatikus szabályozott gépsorok beállítása. A folyamatos fejlesztés legújabb állomását a nemrégiben üzembe helyezett 24 román kartológép jelzi, amit az év végén egy nyugatnémet pamutstizitító gépsor követ. Az idei összes beruházás eléri az 50 millió forintot, amit a vállalat saját fejlesztési alapjából finanszírozott.

A konfekcióipar szakemberei a megmondható, hogy a hazai textiliák világpiaci mértékkel/mérve jóindulattal sem sorolhatók az olcsóbbak közé. Így azután a konfekcionált divatcikkek nagy részéhez a külföldi megrendelő szállítja az alapanyagot, amit feldolgozva kap vissza. Ohatlan hát a kérdés, a fejlesztések, változások képesek lesznek-e az olcsóbb termelés irányába hatni. Ma még úgy tűnik, aligha. Az első sorban minőségjavítást célzó erőfeszítések mellett továbbra is magas anyagköltséggel, jelentős előmunkaráfordítással készített termékek árát tovább srofolják a vállalat befizetési kötele-

zettségei is. Az árstabilitásra törekvő gazdasági elképzelések hatására az árhívatal a belföldi értékesítésben az idén nem járult hozzá az árak emeléséhez.

Kiélezett piaci viszonyok között kell tehát a jövőben megtalálni a szakembereknek azt az utat, amely a ráfordítási költségeket képes csökkenteni. A hatásosabb utat minden bizonnyal a fejlesztés intenzívebb iránya cölöpözhetné ki, vagyis a műszaki színvonal, a korszerűbb gépek és eljárások meghonosítása.

Az is igaz, hogy a központi kereset szabályozásban működő vállalat évi 4 százalékos bérfejlesztéssel aligha képes lényeges ösztönzést elérni. A keresetszint-szabályozásba való átlépéshez pedig sokkal nagyobb jövedelmezőségre, no meg merészebb vállalkozói kedvre lenne szükség. A tisztas erőfeszítések ellenére azonban az ágazat vállalatainak többsége ma még nem áll igazán szilárdan a talpán. Számos ellentmondással tarkított útján nem utolsósorban saját belső nehézkedési tényezői is lassítják ezt a folyamatot, amely egy ésszerűbb, gazdaságosabb, feszített munkatempóra sarkallhatná. Hogy végül is talpra áll-e, az legfőképpen saját erején múlik. Kivülről legföljebb csak drukkolni lehet hozzá.

Rafai Gábor

Szeged tudományegyetemének tanévnyitó ünnepségén Csákány Béla rektor ama híres nyílt levélből idézett, amelyet — éppen az idén lesz száz éve — Eötvös Loránd írt az akkori vallás-és közoktatásügyi miniszternek, **Trefort Agostonnak**: „Csak azt mondhatjuk tudományosan képzetten, aki elméjét egy vagy más szakbeható tanulmányozása által a gondolkodásra általában képesé tette és aki széles körű irodalmi ismereteket szerzett magának, úgy-hogy a tudományban vagy az életben felmerülő feladatokat — talán csak hosszú megfontolás után és sok segédesszközrel, de végre is — meg tudja oldani.” Az egyetemi képzés feladatai lényegileg ma sem másminyenek — mondta a rektor, így bevezette az egyetemi életéről való beszámolót.

Először a számok: az elmúlt tanévben összesen 620 fiatal szakember kapta meg oklevelét a JATE-n. A bölcsészkaron 56-an, a természettudományi karon 45-en szereztek doktori címet, a korábban itt végzetek közül 118-an vettek részt egész éves tanári továbbképzésen. Az új tanévben összesen 2400-an tanulnak a nappali tagozaton, 800-an az estin és levelezőn. Közöttük 562-en vannak az újonnan felvett nappali tagozatosok, 298-an az esti és levelező tagozaton kezdik meg tanulmányaikat. Akiktől tanulhatnak, azok közül az elmúlt évben hármán szereztek meg a tudomány doktora akadémiai fokozatot, további 12 oktató pedig a kandidátusi fokozatot. Az egyetem oktatóinak tollából 53 szakkönyv és 976 szakmai cikk jelent meg.

A JATE számottevő szerepet tölt be az ország tudományos életében. A kutatóokra fordítható szerény összeget most ki tudják egészíteni 50 millió forinttal, amelyet az oktatók és tanárok pályázat útján nyertek el az Országos Tudományos Kutatási Alapból. Az alkalmazott kutatási pályázatokat ezután bírálják el

(az elmúlt évben a szerződéses munkák 31 milliós bevételért eredményeztek). Ha itthon anyagiakkal kevésbé is, külföldi meghívásokkal nemzetközileg is elismerik az intézmény kutatóinak tudományos eredményességét. Tizenötön kaptak hosszabb időre külföldi meghívást, 196 alkalommal tartottak előadásokat különböző konferenciákon. Az egyetemnek 15 külföldi város tudományegyetemével van együttműködési szerződése.

Az oktatómunka erkölcsi és anyagi feltételeiről szólva Csákány Béla elmondta, hogy az idén a hallgatók régi jogos kívánsága teljesül: 32-nél nem lehet több a heti óraszám. Ugyancsak örömdetes hír, hogy tíz százalékkal felemelheték az ösztöndíjakra fordítható összeget. A tárgyi feltételeket javítja, hogy a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolával közösen használandó új diákhonthonban (erre a célra a Délep Kossuth Lajos sugárúti munkásszállóját vásárolták meg) nemcsak az életveszélyes Irinyi kollégium lakói férnek majd el, hanem más kollégiumból is költözhetnek át hallgatók, nyhül a zsúfoltság, Csütörtökön adták át a Ságvári gyakorló gimnáziumnak a Hunyadi János sugárúton felújított volt kollégiumi épület — szolgálva ezzel a szegedi közoktatás ügyét is. Az egyetem egyébként is egyre több szállal kötődik, kapcsolódik a városhoz; ezt a célt szolgálják a kulturális intézmények, melyek az elmúlt évben is sok értéket teremtek.

A rektor tanévnyitó beszédében köszöntötte az előzőket és az egyetem öreg diákjait, az 50 vagy 60 évvel ezelőtt végzettek, akik jubileumi diplomákat vehettek át. Az állam-és jogtudományi kar gyémántdiplomása: **Marik Dénes**. Az aranydiplomások: **Arányi Miklós**, **Bertényi László**, **Endrényi Ferenc**, **Fórián Szabó László**, **Gémes Lajos**, **Harasztos Tibor**, **Helley András**, **Kiss István**, **Kovács János**, **Kristóf Árpád**, **Méhes Kálmár**, **Mészáros Győző**, **Róna Pál**, **Séra Gyula**, **Szabó István**, **Talpai Emil**, **Toókos György**, **Tószegi Ferenc**, **Zoltán György**, **Domboz László**, **Galántai László**, **Medgyesy József**, **Sarkadi Ferenc**. A bölcsészettudományi karon végzett aranydiplomások: **Csethe Istvánné Lippenszky Erzsébet**, **Friovászky Melinda**, **Liel István**, **Tálas Istvánné Varga Anna**, **Visy József**, **Vörös Mihály**. A természettudományi karon végzett aranydiplomások: **Czeplédi Domokos**, **Hortobágyi Tibor**, **Sasvári Kálmán**, **Vitkai Aranka**.

A rektor bejelentette, hogy a művelődési miniszter több évtizedes szakmai munkássága elismeréseként **cimzetes egyetemi tanári cím** adományozott **Orbán Sándornak**, az MSZMP KB Párttörténeti Intézet tudományos tanácsosának; a művelődési miniszterhelyettes **cimzetes egyetemi docensi cím** adományozott **Tamas Mihálynak**, a Csongrád Megyei Hírlap főszerkesztőjének. **Ligeti Lajos** akadémikus alapítványának díját, a **Kuun Géza**-díjat az idén **Kristó Gyula** professzornak — kimagasló tudományos kutatói munkássága elismerésül — ítálta oda az Egyetemi Tanács. A Kanyó Zoltán emlékére létesített alapítvány ez évi jutalmazottja **Ódorics Ferenc** tudományos ösztöndíjas — az irodalom-elmélet terén elért eredményéért.

A tudományegyetemi tanévnyitó ünnepségre eljött **Pusztay János** művelődési miniszteriumi osztályvezető. Ott volt **Hézsó Ferenc**, a megyei pártbizottság tagja, **Schmidt József**, a városi pártbizottság titkára, **Szabó G. László** megyei, **Müller Józsefné** városi tanácselnök-helyettes, valamint a KISZ-bizottságok, a népfrentbizottságok, a szakszervezetek és a szegedi felsőoktatási intézmények képviselői.

S. E.